

Kabinet: beperk je tot Coronamaatregelen die werken. En zaai geen paniek.

Posted on 31 oktober 2020 by Paul Hekkens

Het kabinet heeft zichzelf flink op de borst geklopt vanwege de succesvolle bestrijding van de eerste Corona-golf. Die eindigde echter niet vanwege beleid, maar de vanwege de naderende zomer oplopende temperaturen, Op 7 juli waren er nog slechts 0,2 positieve testen per 100.000 inwoners per dag. Nu de winter nadert zijn oplopende temperaturen voorlopig niet te verwachten. Het is dus ook niet waarschijnlijk dat het virus weer net zo gewillig verdwijnt als toen.

Zonder vaccin ziet het ernaar uit dat de tweede golf heftiger zal zijn dan de eerste. Als we Donald Trump, en ook CEO van University London Hospitals Marcel Levi mogen geloven, is een vaccin voor het einde van dit jaar te verwachten. In dat geval loopt ook de tweede golf met een sisser af. Dat neemt niet weg dat het kabinet van de zomer de organisatie van het bron- en contactonderzoek op orde had moeten krijgen.

Inmiddels zijn er alweer veel te veel positief geteste gevallen om alles te kunnen natrekken. Op 27 oktober waren dat er geen 0,2 maar 59,2 per 100.000 inwoners per dag. Dat is dus bijna 300 keer zoveel werk als in de zomer. Als men dan in juli al niet in staat was het werk uit te voeren, hoe zou men dat dan u wel kunnen? Sinds maart heeft het beleid van het kabinet een naam: maximaal controleren. Dat station lijkt nu definitief gepasseerd. Het beleid is nu: dweilen met de kraan open in afwachting van een vaccin.

Superverspreiders opsporen

Overigens is het effectiever om je te richten op brononderzoek, dan op contactonderzoek. Dat komt omdat *grosso modo* 20 procent van de besmettelijken verantwoordelijk is voor 80 procent van de besmettingen.

Laat ik dit gegeven in een getallenvoorbeeld uitwerken. Als we even voor het gemak uitgaan van een reproductiefactor van 1, dan betekent dit dat iedere superverspreider 4 besmettingen veroorzaakt, terwijl de overige geïnfecteerden gemiddeld slecht 0,25 besmettingen veroorzaken. Dat houdt in dat een superverspreider dus 16 keer zoveel mensen infecteert dan een niet-superverspreider. Spoor je een contact op, dan voorkom je daar gemiddeld één besmetting in de nabije toekomst mee. De reproductiefactor is immers één.

Spoor je daarentegen een bron op, dan is de kans 80 procent dat het een superverspreider, en 20 procent dat het een niet-superverspreider aantreft. Met het opsporen van een bron voorkom je dus 0,8 x 4 + 0,2 x 0,25 = 3,25 besmettingen. Dat betekent dat het opsporen van een bron 3,25 keer zo productief is, als het opsporen van een contact.

In werkelijkheid is niet elke superverspreider hetzelfde. Maar het is wel zo dat hoe meer besmettingen een superverspreider veroorzaakt, hoe gemakkelijk het is deze op te sporen. De methode werkt dus ook in een imperfecte wereld. In Japan blijkt deze methode ook te werken. Het bedrijfsleven zou overigens wel oren hebben naar een productiviteitsstijging van 325 procent.

Dus als het erom gaat een beperkte capaciteit vooral nuttig in te zetten, kan de GGD zich beter richten op de opsporing van bronnen, dan contacten. Maar dan moet ze wel snel kunnen werken, want anders is de superverspreider niet meer besmettelijk en vist ze achter het net.

En laat snelheid nu net het probleem zijn met de manier waarop de GGD het hele test-en-trek-na-beleid heeft georganiseerd. Zelfs de inzet van sneltesten laat op zich wachten vanwege bezettingsproblemen. Dat krijg je met een GGD die het sneltesten niet aan verpleeghuizen en thuisverpleging overlaat maar alles naar zich toe trekt, en vanuit die invalshoek niks beter weet te verzinnen dat 7 sneltessstraten verdeeld over het land. Dat zal ertoe leiden dat sneltesten allesbehalve snel kan, en dat nogal wat kandidaten afzien van een sneltest.

Geen mondmaskers voor thuiswerkers (of toch maar wel?)

Een aantal weken geleden nog werd door het kabinet herbevestigd dat het dragen van een mondmasker voor thuiswerkers niet de regel was, maar dat per geval moesten bekijken of het dragen van een mondmasker wel opportuun was. De algehele boodschap was: liever geen mondmasker gebruiken indien niet aantoonbaar noodzakelijk.

Probleem met een virus is echter dat pas achteraf aantoonbaar is of het noodzakelijk was. En dit terwijl het toch een kerndoestelling van het Nederlandse beleid juist is, om ouderen en kwetsbaren te beschermen. Welnu, juist ouderen en kwetsbaren komen dikwijls in aanmerking voor thuiszorg.

Pas nadat de kwestie in Nieuwsuur is aangekaart, besluit men via de smoes dat alle regio's nu in de fase 'ernstig' verkeren, en dat het standaardadvies nu om wel een mondmasker te dragen. Maar als ik dan achteraf (29 oktober) kijk op de website van het RIVM of de factsheet "Wanneer is welk persoonlijk beschermingsmiddel nodig in de zorg?" is aangepast, dan zie ik dat dit niet is gebeurd.

Er staat te lezen dat voor de handelingscategorie WMO-ondersteuning (inclusief huishoudelijke hulp, begeleiding, dagbesteding en maaltijdondersteuning, in een maatschappelijke opvang en vrouwen opvang) geen mondmasker wordt geadviseerd. Er kan worden volstaan met begeleiding op afstand van 1,5 meter, wordt gezegd. Dus die geruststelling dat het in de fase 'ernstig' voor de thuiszorg regel wordt om mondmaskers te dragen, blijkt een wassen neus te zijn.

Vrijheid en plicht in samenhang begrepen

De liberale ideologie van Rutte dat veel wordt overgelaten aan de verantwoordelijkheid van de mensen, zo geeft hij zelf toe, heeft gefaald. Met betrekking tot de corona-epidemie is hij niet in staat gebleken de notie vrijheid en plicht aan elkaar te koppelen. Toch is dat niet zo moeilijk.

Kijk bijvoorbeeld naar verkeersregels. Die zijn ook verplicht. Ze zijn ook strafbaar. Wie ze overtreedt loopt kan een boete te krijgen. Er wordt natuurlijk best wel eens geklaagd over nut en noodzaak van bepaalde verkeersregels. Of de specifieke toepassing daarvan. Dat doe ik ook wel eens.

Maar er is geen discussie over het algehele principe of verkeersregels vrijheidsbeperkend zijn of niet. Geen enkele weggebruiker hoor ik beweren dat zijn vrijheid gehalveerd is, omdat hij alleen van de rechter en niet van de linker weghelft gebruik mag maken. Juist verkeersregels bieden mensen de nodige veiligheid, en daarmee ook de vrijheid om zich naar wens te verplaatsen gewaarborgd is. Zo is het toch ook met coronaregels.

Binnen het kader van duidelijke regels wordt bewegingsvrijheid juist mogelijk. Vrijblijvendheid ten aanzien van die regels daarentegen leidt niet alleen tot een alsmaar aanhoudende discussie, maar ook tot meer besmettingen met de kans om ziek te worden of dood te gaan. Juist dat risico werkt vrijheidsbeperkend.

Omdat het kabinet de regels niet wist te handhaven, loopt het risico op en krijgen we momenteel niet minder, maar meer regels. Nu al hebben we een gedeeltelijke lockdown, en wellicht wordt dat volgende week een algehele lockdown. Daar zat ik nu net niet op te wachten. Dat vind ík nu vrijheidsbeperkend.

Horendol van steeds nieuwe regels

Wat tot aanhoudende discussie leidt is ook het steeds veranderen van regels. Dat het nu relatief goed gaat met Zweden, is enerzijds te danken aan het feit dat Zweden deze zomer niet welkom waren in de rest van Europa, en dat er ook weinig mensen naar Zweden gingen. Nederland daarentegen heeft van de zomer de grenzen wagenwijd opengezet voor inkomend en uitgaand verkeer.

Wat de Zweden ook heeft geholpen is dat ze niet te maken hebben gehad met een

beleid van constante verstrengingen en versoepelingen. Dat betekent dan toch dat de Zweden ten langen leste met een bepaalde set aan maatregelen hebben leren leven.

In Nederland daarentegen moet je bij elke persconferentie maar weer afwachten welke regels nu weer verstrengd of versoepeld worden. Juist met al die beleidswijzigingen eist de politiek steeds weer alle aandacht op, en komen mensen maar beperkt toe aan hun eigen leven. Met dagelijks waarschuwingssignalen in de media maak je mensen horendol.

Is sterven aan corona erger dan sterven aan kanker?

En dan is er ook het probleem met de niet-coronapatiënten die ook nu weer plaats moeten maken voor coronapatiënten. Onduidelijk blijft waarom de ene patiënt met een potentieel dodelijke ziekte plaats moet maken voor de andere patiënt met een dodelijke ziekte. Daarbij komt dat de kans om te sterven aan hartfalen of kanker in Nederland nog steeds velen malen hoger is, dan te sterven aan corona. Toch zijn er maar weinig mensen die constant in de angst leven: 'Als mijn hart het nu maar niet begeeft' of 'als ik maar geen kanker krijg'.

Ik ben best voorstander van een rationeel beleid ter voorkoming van coronabesmettingen. Ook ben ik bereid om mijn gedrag zodanig aan te passen, dat ik het risico op besmetting verklein. Maar wat ik toch wel mis, is dat mensen de ernst van de epidemie in de juiste proportie zien. Daar lijkt een taboe op te zitten.

Men is er als de dood voor dat mensen bij een meer realistische inschatting van de risico's zich niet meer aan de regels houden. Maar is die zorg wel terecht? Om terug te komen op het falende liberale beleid van Rutte: Je kunt niet enerzijds mensen aanspreken op hun volwassenheid, en ze ondertussen voortdurend angst inboezemen.

Langdurig zieken blijken ziek te zijn

Ik wil best geloven dat covid-19 ernstiger is dan influenza. Maar, denk ik dan, het is toch ook niet zo heel veel ernstiger. Net als bij influenza zijn het ook vooral ouderen die eraan sterven, en dat zijn dan vaak ouderen wier gezondheid toch al niet meer

optimaal is. Is het dan het feit dat ook mensen met lichte symptomen klachten blijven houden, wat covid-19 zo ernstig maakt? Eigenlijk is dat gegeven voor mij een belangrijke reden waarom ik beducht ben voor covid-19.

Ik heb geen zin in aanhoudende klachten. Maar waarom blijft het dan bij dat ene onderzoek? Dat onderzoek doet expliciet onderzoek naar langdurige coronazieken. Als je dan constateert dat deze langdurige coronazieken nog steeds klachten hebben, dan is dat toch niet meer dan het bevestigen van een tautologisch verband: je constateert dan toch slechts dat langdurig zieken ziek blijken te zijn.

Waarom verschijnen er dan vervolgens geen cijfers waaruit blijkt in hoeveel gevallen van de totale populatie corona-geïnfecteerden die aanhoudende klachten voorkomen? Of dient zulk een onderzoek vooral om mensen bang te maken? Komen dat soort cijfers niet aan de orde omdat ze té geruststellend zijn?

Corona in de voetbalwereld

Bij AZ zijn 15 corona-besmettingen vastgesteld. Bij PSV een stuk of wat. Dan hoor je zeggen dat van een aantal spelers de testuitslag nog niet binnen is. In afwachting op de testuitslag mogen ze dan toch spelen. De verantwoordelijke minister Tamara van Ark laat expliciet weten dat dit zo allemaal conform de regels verloopt.

De UEFA stelt haar eigen regels boven de coronaregels. AZ moest vorige week toch tegen Napoli spelen, ondanks toen 13 besmettingen. Er waren nog genoeg fitte spelers over, oordeelde de UEFA. Als je dan beziet hoe er in de voetballerij met die besmettingen wordt omgesprongen, dan is dat toch moeilijk anders te interpreteren dan dat het wel meevalt met corona.

Dat het betaald voetbal gewoon door kan gaan, terwijl andere competities stilliggen, heeft er ongetwijfeld mee te maken dat het kabinet naast brood ook spelen wil bieden in deze toch al zware coronatijden. Maar het kabinet zou zich hiermee wel eens in de voet kunnen schieten, want onder het voetbalminnend publiek ontstaat zo het dat corona helemaal niet zo'n ernstige ziekte is. Kom dan maar nog eens met een lockdown aankakken.